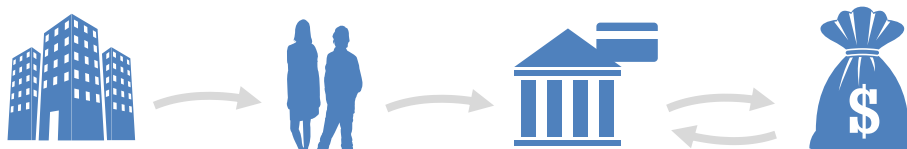

Falsa individuppgifter i samband med bolån och krediter

Ett fenomen som inte är nytt men som bedöms vara fortsatt utbrett i kriminella miljöer är krediter som grundar sig på felaktiga uppgifter, exempelvis genom falska individuppgifter. Fenomenet utgör en central del av infrastrukturen i den kriminella ekonomin. Att upptäcka avvikelser i samband med det initiala skedet av en kreditprocess är avgörande för att förhindra att kreditbedrägerier genomförs med efterföljande penningtvätt som konsekvens. Medel från krediter används även för återinvestering i brott vilket vidare möjliggör för kriminella aktörer att expandera sin brottsliga verksamhet.

Individuppgifter ska lämnas av arbetsgivare till Skatteverket för varje person som fått lön, förmåner eller andra ersättningar. En falsk individuppgift innebär att uppgiften inte motsvarar utfört arbete av den person som tar emot lönen. Förfarandet innebär att kriminella aktörer förbättrar sin kreditvärdighet och lättare beviljas bolån, bilkrediter och andra konsumentkrediter. Att amortera på lån med brottsvinster är ett vanligt penningtvättsmodus i det här sammanhanget. Falsa individuppgifter ger även tillgång till välfärdssystemet och individen får rätt till bidrag såsom sjukpenning och a-kassa från Försäkringskassan respektive Arbetsförmedlingen.

Individuppgifter lämnas månadsvis av arbetsgivare och innehåller uppgifter om arbetstagarens bruttolön, förmåner och preliminärt skatteavdrag. Med några få undantag¹ ska det även framgå arbetsställe, dvs. uppgift om arbetsplatsens adress. Uppgifterna ska motsvara uppgifter på arbetstagarens lönespecifikationer.

Exempel: Arbetsgivaren tillhandahåller falska individuppgifter till en individ som inte arbetar på företaget. Individens kreditvärdighet förbättras och denne eller får möjlighet att ansöka om krediter samt får tillgång till välfärdssystemet. Krediten kan sedan betalas tillbaka med pengar som härrör från brottslig verksamhet. Arbetsgivaren kan i sin tur betala ut svart lön till de faktiska arbetstagarna.

¹ Undantag om arbetet pågår under en begränsad tid på varje plats. Det gäller vissa arbeten inom exempelvis byggnads- och anläggningsbranschen, då bostaden istället utgör tjänsteställe; (skatteverket.se/foretag/arbetsgivare/lonochersattning/vadartjanstestalle)

Modus i misstankerapporteringen till finanspolisen

Misstankerapporteringen till finanspolisen gällande uppgifter om falska individuppgifter kan härledas till olika typer av konsumentkrediter, där bolån och bilkrediter återkommer mest frekvent. I majoriteten av granskade misstankerapporter kan finanspolisen konstatera att rapporterande verksamhetsutövare upptäckt avvikelser i efterhand. Ofta är det någon annan avvikelse som föranlett en granskning av kundens engagemang där kontroll av individuppgift sedan skett.

En genomgång av misstankerapporter i penningtvätsregistret gällande falska individuppgifter visar att misstankar bland annat innefattar:

- Kundens uppgivna inkomst avviker i förhållande till historiska individuppgifter som rapporterats till Skatteverket. Vid efterkontroll har verksamhetsutövaren identifierat att kundens uppgivna inkomst är högre i förhållande till den taxerade inkomsten. Det innebär att de falska individuppgifterna har upptäckts först i efterhand.
- Falska/manipulerade anställningsintyg och/eller lönespecifikationer.
 - Avvikelser i form av felstavningar eller andra slarvfel förekommer på inlämnad dokumentation
 - Anställningskontrakt med oskäligt hög lön i förhållande till tjänsten/branschen
 - Manipulerade och/eller återanvända underskrifter
- Löneutbetalning sker med jämna belopp. Arbetsgivare ska normalt sett göra skatteavdrag enligt skattetablell på den anställdas bruttolön. Jämna löneutbetalningar kan indikera avvikelser kopplat till skatteavdrag.

Varninssignaler i relation till arbetsgivare som tillhandahåller falska individuppgifter

- Förekommande **branscher** i relation till falska individuppgifter är ofta arbetskraftsintensiva verksamheter inom bygg, städ och logistik såsom lagerhållning.
- Nyttjande av så kallade **historikföretag**, ofta ett aktiebolag med bra kreditvärdighet och en god ekonomisk historia, legitimerar verksamheten och dess falska individuppgifter. I vissa fall rör det sig om enskilda firmor vars innehavare ofta är misstänkta målvakter eller utnyttjade identiteter.
- **Företaget överläts** till nya företrädare trots att det är nära konkurs samtidigt som företaget anställer ny personal med hög lön. Syftet kan vara att ta del av lönegaranti men även att skapa en bättre kreditvärdighet för de anställda.
- I vissa fall rör det sig om så kallade **fakturaskrivande företag**, dvs. bolag som inte har någon verklig verksamhet utan enbart ställer ut fakturor till andra företag. I vissa fall kan viss verksamhet förekomma som då utförs av svart arbetskraft.
- I samband med **styrelsebyte** skickar företaget in en reviderad årsredovisning för en period innan styrelsebytet. I den nya årsredovisningen höjs både omsättning och utbetalda löner, dels för att kunna motivera de lämnade falska individuppgifterna, men även för att skapa bättre kreditvärdighet för företaget.

FALSKA INDIVIDUPPGIFTER • NOVEMBER 2024

- Företaget **redovisar moms årligen** till Skatteverket i stället för kvartals- eller månadsvis.² Det innebär en fördröjd möjlighet för Skatteverket att upptäcka eventuella oegentligheter.
- Arbetsgivaren är **avregistrerade** för moms, arbetsgivaravgifter och F-skatt.
- Flera avvikande kreditansökningar kan härledas till **samma arbetsgivare**.
- Flera ansökningar sker med koppling till **samma IP-adress**.

Varningssignaler i relation till arbetstagare som erhåller falska individuppgifter

I vissa fall rör det sig om kriminella aktörer som uppbär en vit lön som baseras på falska individuppgifter i syfte att öka sin kreditvärdighet. I andra fall rör det sig om upplägg med misstänkt utnyttjade identiteter som skenanställda hos ett företag.

- Avsaknad av **levnadsomkostnader** på kontot. Det saknas kostnader för mat och andra vardagliga levnadsomkostnader samtidigt som avbetalningar sker för exempelvis en dyr bil. Det kan indikera att de även rör sig med kontanta medel.
- Kredittagaren uppger ett **telefonnummer** eller en **e-postadress** som tidigare använts av andra personer vid kreditansökningar.
- Avvikande ökning av **årsinkomst** från ett år till ett annat.
- Privatpersoner har **individuppgifter från flera företag** där den taxerade inkomsten motsvarar fler heltidstjänster.
- **Kontant betalning** av lön enligt lönespecifikationer.

Vid fall med misstänkt utnyttjade identiteter kan även följande varningssignaler föreligga

- Individens är **folkbokförd på arbetsgivarens adress**.
- Individens har **nyligen flyttat till Sverige**.
- **Avvikande kontoanvändning** i form av exempelvis kontantuttag direkt efter utbetald lön eller avsaknad av levnadsomkostnader.

² Årsvis redovisning av moms får ske när beräknad omsättning understiger en miljon kronor

Finanspolisen informerar

FALSKA INDIVIDUPPGIFTER • NOVEMBER 2024

Hur kan falska individuppgifter upptäckas?

- Har lön enligt individuppgift faktiskt betalats ut? Till vilken bank?
- Vad händer med lönen efter utbetalning från arbetsgivaren? Sker det kontantuttag i direktanslutning?
- Hur ser skatteavdragen ut – är beloppet för löneutbetalningen jämnt efter skatteavdraget?
- Är lönen proportionerlig i förhållande till arbetsuppgiften?
- Kontrollera om företaget är registrerat för moms, F-skatt och arbetsgivaravgifter i Skatteverkets e-tjänst "Hämta företagsinformation".
- Vid fysiskt kundbesök – be kunden logga in på Skatteverket.se och visa individuppgiften. Stämmer det med uppvisade lönespecifikationer?

Finanspolisen
Epost: fipo@polisen.se